

Spis treści

Wprowadzenie	9
-------------------------------	---

Rozdział 1

W poszukiwaniu źródeł twórczości dla dzieci Juliana Tuwima i Jana Brzechwy	13
---	----

1.1. Wybrane fakty z biografii Juliana Tuwima	17
1.1.1. Wspomnienia dzieciństwa i domu rodzinnego	18
1.1.2. Dzieciństwo Tuwima – wybrane kwestie	26
1.1.3. Dźońcio – literacka inspiracja	31
1.1.4. Wiersze dla dzieci w <i>Elementarzu</i> Mariana Falskiego	34
1.1.5. Twórczość dla najmłodszych i ich odbiór w środowisku pedagogów	39
1.1.6. Późniejsze wznowienia wierszy dla dzieci i ich społeczny odbiór	48
1.1.7. Ewa – adresatka „ostatniego” dziecięcego wiersza	52
1.2. Wybrane fakty z biografii Jana Brzechwy	57
1.2.1. Dzieciństwo i dom rodzinny	58
1.2.2. Debiut Brzechwy jako autora dla dzieci	60
1.2.3. Lata wojenne – twórczość dla młodych czytelników	65
1.2.4. Lata powojenne – obfitość utworów dla dzieci	68
1.2.5. Spotkania Brzechwy z młodymi czytelnikami	83
1.2.6. Pożegnanie z poetą	88
1.3. Podsumowanie	89

Rozdział 2

Utwory Tuwima i Brzechwy w zmieniającej się rzeczywistości	91
---	----

2.1. Różnice pokoleniowe jako czynnik determinujący interpretację utworu literackiego	94
2.2. Język jako odzwierciedlenie doświadczeń kolejnych pokoleń	101
2.2.1. Utwory Brzechwy i Tuwima w procesie transmisji językowej	104
2.3. Nowatorstwo, uniwersalność, przemijalność utworów Brzechwy i Tuwima	108
2.3.1. Nowatorstwo utworów Brzechwy i Tuwima	108
2.3.2. Uniwersalność utworów Tuwima i Brzechwy	111
2.3.3. Utwory Brzechwy i Tuwima wobec zmian w rzeczywistości społecznej	116
2.4. Upośrednianie jako tworzenie strefy najbliższego rozwoju w kontakcie dziecka z utworem literackim	128
2.4.1. Dorosły jako pośrednik w relacji dziecko – utwór literacki	129
2.5. Podsumowanie	137

Rozdział 3

Dzieci są kompetentne – utwory Jana Brzechwy i Juliana Tuwima w perspektywie potencjału rozwojowego dzieci przedszkolnych	139
3.1. Proces akceleracji rozwoju dziecka jako rezultat społecznego wsparcia	141
3.2. Dzieci są sprawcze	145
3.3. Dzieci są twórcze	150
3.4. Dzieci bawią się słowami	153
3.5. Dzieci mają poczucie humoru	158
3.6. Dzieci zastanawiają się nad światem i sobą w świecie	162
3.7. Dzieci potrzebują norm i reguł	167
3.8. Podsumowanie	172

Rozdział 4

Utwory Brzechwy i Tuwima w zmieniającej się rzeczywistości przedszkolnej w świetle materiałów z czasopisma „Wychowanie w Przedszkolu”	173
4.1. Utwory Brzechwy i Tuwima w perspektywie zmieniających się założeń programowych edukacji przedszkolnej	174
4.2. Strategie upośredniania dzieciom utworów Jana Brzechwy i Juliana Tuwima – propozycje nauczycielek w czasopiśmie „Wychowanie w Przedszkolu”	191
4.2.1. Czytanie/recytowanie jako podstawowa forma upośredniania utworu	195
4.2.2. Od słuchania utworu do zabawy	196
4.2.3. Od słuchania utworu do swobodnej ekspresji dzieci	198
4.2.4. Od czytania do eksperymentowania	200
4.2.5. Czytanie/recytowanie luźno powiązane z innymi celami edukacyjnymi	201
4.2.6. Czytanie dziecku jako sposób porządkowania jego doświadczeń i przeżyć	203
4.2.7. Dzielenie się doświadczeniem jako sposób zainteresowania dzieci utworem literackim	206
4.3. Pułapki w pracy z utworami literackimi na przykładzie wierszy Brzechwy i Tuwima	207
4.3.1. Pułapka pierwsza – ignorowanie faktów	208
4.3.2. Pułapka druga – infantylizacja	209
4.3.3. Pułapka trzecia – instruktażowość	213
4.3.4. Pułapka czwarta – utrwalanie stereotypów	215
4.3.4. Podsumowanie	218
Zakończenie	220
Bibliografia	222
Aneks	238
1. Mniej znane utwory Jana Brzechwy – wybór	238
2. Mniej znane utwory Juliana Tuwima	246
Poet – Teacher – Child. Works for Children by Julian Tuwim and Jan Brzechwa in the Changing Pre-school Reality. Summary	249